

# Capcorral

la revista del Museu Comarcal de Cervera  
Núm. 5 - ANY 2010



En l'editorial del número 4 de la revista Capcorral vàrem parlar de la creació i posada en marxa del nou Pla de Museus de Catalunya, el qual donava resposta a llargues reivindicacions territorials dels professionals de la museografia. El 2009 ha estat un any en què aquest desplegament s'ha anat fent efectiu i cal destacar, en aquest sentit, la signatura del conveni entre la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Lleida per a la creació i desenvolupament de la Xarxa de Museus Locals. Un compromís que dota de recursos econòmics i suport institucional la nova *Associació de Museus de les Terres de Lleida i Aran*, presentada en públic el passat maig de 2009 i de la qual formen part onze museus del nostre territori.

La nova **Xarxa de Museus de les Terres de Lleida i Aran** fa seus els objectius generals i específics del Pla de Museus de Catalunya, i en especial tots aquells que fan referència al territori, i assumeix un paper d'implicació absoluta en aquest projecte de desenvolupament museístic nacional.



La Xarxa té uns objectius que volen desenvolupar de manera coordinada i eficient amb programes d'actuació comuns. La base de les nostres actuacions serà la dinamització del patrimoni cultural que gestionen els museus de les terres de Lleida i Aran, amb l'establiment d'una política de gestió

unitària i coherent per tal de coordinar i impulsar les activitats i recursos generats als museus i equipaments lleidatans; establir canals de distribució d'informació comuns que facilitin la difusió del patrimoni cultural de les terres de Lleida i Aran i permetre la consolidació dels museus locals i comarcals a través de la intercomunicació, l'intercanvi de coneixements i la promoció i comercialització conjunta d'una determinada marca identificada amb el territori lleidatà.

Hem iniciat aquesta nova etapa amb il·lusió i amb el convenciment que el treball coordinat en xarxa ens ajudarà a construir discursos més integradors i a realitzar accions més potents i pensades de forma unitària.

Sense cap mena de dubte, aquesta és la notícia que ha d'encapçalar aquest recordatori del que ha significat el 2009 per als museus de Lleida i Aran i que viurà el seu desplegament en els propers anys.

Vull acabar aquest editorial, però, fent referència a un aspecte conceptual i alhora formal de la pròpia revista Capcorral. La revista, en la seva cinquena edició, presenta una novetat que esperem que pugui esdevenir un apartat fix i, per tant, una referència consolidada de les jornades que anualment celebra el Museu Comarcal de Cervera. Ens referim al seu dossier central que, a partir d'ara, servirà per donar a conèixer els resultats exposats i debatuts durant la jornada *Reviure el patrimoni*. En aquesta ocasió hi trobareu les actes de l'edició celebrada el passat 30 d'octubre dedicada a la gestió d'intangibles: reptes i oportunitats.

Aquest canvi respon, doncs, a la voluntat de consolidar la revista Capcorral com a plataforma d'informació i debat sobre tots aquells aspectes culturals que afecten el nostre territori i, al mateix temps, a la necessitat de posar per escrit les actes d'unes jornades que afronten temes d'actualitat i de màxim interès en la construcció de nous discursos patrimonials.

*Carme Bergés Saura*  
Directora del Museu Comarcal de Cervera

## 02 L'EXPERT

Antoni Laporte,  
director d'ARTImetria

## 04 NOTÍCIES DEL MUSEU

Presentació Associació Xarxa de Museus de les Terres de Lleida.  
Exposició Naixement de la Generalitat de Catalunya

## 05 TRAJECTÒRIA

Exposicions, publicacions i activitats del 2009

## 09 CONÈIXER LES COL·LECCIONS

Noves adquisicions

## 12 PATRIMONI RESCAT

La volta del campanar de l'església de Santa Maria de Cervera amb la imatge de santa Bàrbara (ca. 1377)

## 15 LA PEÇA DEL MUSEU

Les timbales i les trampes de la ciutat de Cervera

## 18 TAULER D'ANUNCIS

Oferta didàctica  
Exposicions en oferta

# l'expert

## XARXES DE MUSEUS, UNA OPORTUNITAT

**Antoni Laporte**, *director d'ARTImetria*

El *Pla de Museus* de novembre 2007, així com el *Desplegament territorial del Pla de museus: xarxes de museus i serveis d'atenció als museus (SAM)*<sup>1</sup> d'octubre 2009 han donat un fort impuls a les xarxes de museus per part del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DCMC). En efecte, al Pla i, sobretot, al Desplegament s'hi manifesta una forta voluntat d'estructuració del panorama museístic a través de les xarxes, definides al Desplegament com a "eines essencials per a l'articulació de les actuacions previstes dins del Pla".

Les voluntats anteriors s'han traduït en convocatòries d'ajuts convocats pel DCMC gràcies als quals s'han constituït unes quantes xarxes de museus: algunes són xarxes museus nacionals i altres xarxes temàtiques (per exemple, la Xarxa de Museus de Ceràmica) o territorials (per exemple, la Xarxa de Museus d'Osona).

El passat 18 de maig de 2009, i coincidint amb el Dia dels Museus, es va constituir formalment a Cervera la Xarxa de Museus de les terres de Lleida i Aran (XMTLIA). La XMTLIA està formada pels següents equipaments:

- Ecomuseu de les Valls d'Àneu
- Musèu dera Val d'Aran
- Museu comarcal de l'Urgell
- Museu comarcal de Cervera
- Museu de la Noguera
- Museu de la Conca Dellà
- Museu de Lleida: diocesà i comarcal
- Museu de Solsona
- Museu de la Seu d'Urgell
- Museu Eduard Camps de Guissona
- Museu Jaume Morera

La XMTLIA, per tant, està constituïda per 7 museus que es declaren comarcals (Balaguer, Cervera, Lleida, Tàrraga, Vielha) o subcomarcals (Estèrri, Isona) i 3 diocesans (La Seu d'Urgell, Lleida i Solsona). El Museu Jaume Morera de Lleida i el Museu Eduard Camps de Guissona són casos especials amb relació a la tendència majoritària, ja que

• Edita Museu Comarcal de Cervera c. Major, 115 25200 Cervera  
Tel. 973 533 917 a/e: revista@museudecervera.cat  
www.museudecervera.cat

• Coordinació Carme Bergés Saura  
• Correcció Servei Comarcal de Català de la Segarra  
• Disseny i maquetació Anna Domenjó  
• Fotografia Jordi Prat  
• Imprimeix Minerva - Cervera  
• Dip. Leg.: L-142-2006  
• Tiratge 1000 exemplars

el primer és un museu municipal especialitzat en l'art (l'art d'un territori) i el segon està desenvolupant un projecte centrat en l'important jaciment arqueològic d'Ilesso.

És ben notori que els museus locals i diocesans, malgrat remarcables excepcions, han patit d'una manca endèmica de recursos. La creació de xarxes pot suposar donar un pas endavant en la capacitat dels museus per assolir els seus objectius relatius a les col·leccions, als públics i als recursos necessaris per desenvolupar les seves finalitats fundacionals.

En efecte, a la XMtLIA se li presenten diverses oportunitats. N'enumerem les principals:

### 1. Generar coneixement

La XMtLIA planteja entre els seus objectius bàsics la recerca del patrimoni així com la seva restitució a la societat.

En primer lloc, la recerca com a pilar bàsic de la missió dels museus de la XMtLIA per generar nous coneixements al voltant de la miriada de temes que s'hi apleguen: història i societat, art i artesanía, formes de vida i creences, arqueologia i paleontologia, la cultura jueva i l'islamisme, etc. Per aconseguir aquest objectiu cal teixir complicitats i acords amb la Universitat de Lleida a través de l'establiment de programes de recerca: un partenariat museus-universitat. Els museus de la XMtLIA posaran el patrimoni tangible i intangible que conserven al servei de la recerca universitària amb programes de beques a diferents nivells dels graus i postgraus.

En segon lloc, la difusió de la recerca. És ben sabut que la recerca és el principal combustible per a la generació de noves exposicions i cicles de conferències i seminaris. La recerca dóna un coneixement fresc i de primera mà que transmet emoció i vivència a allò que es presenta.

Així mateix, els nous programaris de documentació museística han de facilitar l'accés a través d'internet a inventaris i recerques que permetran compartir sense fronteres el coneixement generat.

### 2. Interpretar un territori més ampli

Cada museu disposa d'uns fons procedents d'un territori més o menys extens. La XMtLIA abasta un territori que gairebé engloba tota la província de Lleida. Aquesta base geogràfica permet estructurar productes culturals d'ampli

abast. El programa d'interpretació té per objectiu dinamitzar el patrimoni establint un vincle directe entre el territori i els museus. Alguns productes concrets són:

- **Itineraris:** a partir de la temàtica de les col·leccions que els museus presenten en la seva exposició permanent es proposen itineraris temàtics relacionats amb l'art, les formes de vida, les creences i la història.

- **Portes d'entrada:** cada museu de la XMtLIA fa la funció de porta d'entrada al territori. Els museus guarden elements de la zona en la que actuen, restauren i col·laboren amb ens patrimonials de la seva àrea geogràfica d'acció. Cada museu esdevé amb aquest programa un node de la xarxa i explica i obre les portes a una xarxa més fina teixida basant-se en aquests elements i patrimoni sobre els quals el museu actua.

- **Projectes conjunts d'exposicions temporals:** d'entre les diverses propostes destaquem el cicle "Naltres els lleidatans" que consisteix en la producció anual d'una exposició fotogràfica per part de cada museu que després itinerarà pels altres museus de la xarxa. *Naltres els lleidatans* és una proposta expositiva que té com a objectiu aconseguir la implicació de la població en els continguts exposats als museus. A partir de temes com l'època del franquisme o l'arribada de l'automòbil es faran crides a la població perquè aportin les seves fotografies i expliquin els seus records.

### 3. Adreçar-se a col·lectius desatesos de la comunitat.

Actualment els museus de la XMtLIA disposen d'una oferta adreçada al públic escolar, el primer col·lectiu que, la majoria de museus atén d'una manera específica i determinada.

Atendre altres col·lectius és una tasca que requereix experiència i inversió per tal d'aconseguir la mediació dels continguts i coneixements amb recursos interpretatius i activitats que s'ajustin a les característiques i necessitats de cada grup. L'existència de la xarxa permetrà dissenyar i produir noves ofertes aplegant els recursos que necessitaria cadascun dels museus per separat en un únic projecte. El Pla Director de la XMtLIA proposa diversos col·lectius a atendre i prefigura les activitats adequades en casa cas. Els programes específics i els col·lectius per als quals es proposen activitats són els següents:

- Programa familiar amb la implicació de pares i nens.
- Programa per a la gent gran i els

joves basat en tallers intergeneracionals.

- Programa adreçat als nouvinguts a partir de tallers interculturals.
- Programa per a discapacitats sensorials i intel·lectuals.
- Programa per al col·lectiu de persones en risc d'exclusió social.

### 4. Comunicar a un mercat més ampli

Tant l'estació de l'AVE a Lleida com l'aeroport d'Alguaire apropen les terres de Lleida al món. Aquesta millora en les infraestructures de transport constitueix una clara oportunitat per fer visible el valuós patrimoni natural i cultural del territori. D'altra banda, el creixement continu en l'ús d'internet permet donar a conèixer –sense més cost addicional que el derivat de les traduccions– les col·leccions i activitats dels museus de la XMtLIA.

La xarxa suposa igualment una oportunitat gràcies a les economies d'escala que es deriven de compartir la despesa en comunicació. Si bé un museu per si mateix sovint té dificultats per assolir pressupostos dedicats a comunicació i publicitat que suposin un impacte real en els mercats destinataris, la unió de la xarxa ha de permetre aconseguir la presència del patrimoni lleidatà en la premsa generalista i especialitzada, així com l'assistència a fires de turisme, sempre sota l'aixopluc del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida.

Finalment cal indicar que els programes esbossats seran viables sempre que la Xarxa aconseguixi la complicitat de les institucions d'àmbit lleidatà i les d'àmbit nacional. Els museus s'ajunten i creen projectes conjunts amb la voluntat de generar coneixement, riquesa i benestar per al territori. Els beneficis socials, econòmics i culturals miriada a les terres de Lleida han de comptar amb el suport explícit de les administracions i institucions que tenen objectius coincidents. Cal aconseguir recursos per disposar dels recursos humans necessaris per a desenvolupar el Pla Director en tota la seva extensió i aconseguir així que els museus de les terres de Lleida esdevinguin un agent social actiu en l'agenda política.

1/ Podeu trobar tots dos documents a:  
<http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.4f810f50a62de38a5a2a63a7b0c0e1a0/?vgnxtoid=ffab844851a9f010VgnVCM1000008d0c1e0aRCR D&vgnnextchannel=ffab844851a9f010VgnVCM1000008d0c1e0aRCR D>

# notícies del museu

## Presentació de l'associació Xarxa de Museus de les Terres de Lleida i Aran

18 de maig de 2009

Coincidint amb el Dia Internacional dels Museus 2009, es va presentar la **XARXA DE MUSEUS DE LES TERRES DE LLEIDA I ARAN**. Aquesta associació d'entitats museístiques engloba els onze museus de la demarcació de Lleida i Val d'Aran.

La creació d'aquesta xarxa respon a un dels objectius que marca el nou Pla de Museus de Catalunya i que és la potenciació del treball en micro-xarxes i xarxes territorials de proximitat en els museus catalans. Amb la creació de les xarxes de proximitat entre els museus del territori, es pretén bàsicament aconseguir un nivell de qualitat i excel·lència dels conjunts territorials i establir xarxes territorials i temàtiques ben equipades i modernes que tanquin el cercle de la museologia del país i ajudin en la seva articulació patrimonial.



## L'exposició el Naixement de la Generalitat de Catalunya s'inaugura coincidint amb el seu 650è aniversari

22 de desembre de 2009

El passat 22 de desembre fou inaugurada oficialment l'exposició *El Naixement de la Generalitat de Catalunya*, al Museu Comarcal de Cervera.

L'acte va ser presidit pel M. Hble. Sr. José Montilla i Aguilera, president de la Generalitat de Catalunya.

L'exposició ha estat produïda pel Museu Comarcal de Cervera, amb el suport del Departament de la Vicepresidència de la Generalitat de Catalunya, La Caixa i La Paeria de Cervera.

L'exposició que presenta el Museu Comarcal de Cervera s'emmarca dins els actes de commemoració del 650è aniversari del naixement de la Generalitat de Catalunya que s'han dut a terme al llarg de l'any 2009.





## Exposicions

- **La Maternitat d'Elna. Bressol de l'exili. 1939-1944**

*Del 17 de desembre de 2008 al 25 de gener de 2009*

*A la sala d'exposicions temporals del Museu Comarcal de Cervera*

Aquesta exposició ha estat produïda pel Memorial Democràtic i recull el testimoni de les persones que van haver d'exiliar-se a França. Són històries personals molt dures, però amb el bri de llum que la Maternitat d'Elna els oferí. La mostra també ens ensenya les paraules d'Elisabeth Eidenbenz, la mestra suïssa creadora d'aquesta maternitat.



- **Resistents. La cultura com a defensa. Fotografies de Pilar Aymerich**

*Del 17 d'octubre al 18 de desembre de 2008*

*A la sala d'exposicions temporals del Museu Comarcal de Cervera*

El Museu Comarcal de Cervera, en ocasió de la celebració del premi literari 7lletres que es duu a terme a la Segarra durant els mesos de juny i juliol i que té com a objectiu principal l'estudi i difusió de l'obra de l'escriptor i activista Manuel de Pedrolo, presenta l'exposició Resistents. La cultura com a defensa. Fotografies de *Pilar Aymerich*.

La mostra, basada en les imatges de la fotògrafa barcelonina Pilar Aymerich, proposa un recorregut històric a través dels retrats de creadors, artistes, pensadors, intel·lectuals i escriptors que van encapçalar la resistència cultural a l'època franquista, tant els que van viure la guerra i es van exiliar com els que es van quedar al país i les generacions de la postguerra.



- **Joan Amades. La memòria del poble**

*Del 7 d'agost al 20 de setembre de 2009*

*A l'Església Sant Joan Degollat (c. Major, 15)*

Aquest any 2009 s'ha celebrat el cinquantenari de la mort de Joan Amades i Gelats. Per aquest motiu, l'Associació Cultural Joan Amades va impulsar la celebració d'un any homenatge a la vida i obra d'un dels referents de la cultura catalana. Entre les moltes activitats, hi ha l'exposició *Joan Amades. La memòria del poble*, que s'ha portat a Cervera.

Es tracta d'una figura singular, autodidacta, reconegut arreu per la seva important faceta de folklorista. El seu treball s'inicia cap als anys 1915 quan comença a recollir infinitat de cançons, romanços, goigs, estampes, refranys, rondalles, llibres...

L'exposició *Joan Amades, la memòria del poble* és una proposta per descobrir de prop la seva persona i obra. Diverses notes autobiogràfiques combinades amb una selecció de fotografies i il·lustracions serveixen per descriure l'home que preservà de l'oblit molts dels costums i tradicions populars del nostre país.

L'exposició s'acompanya d'un recull bibliogràfic de l'obra de Joan Amades sobre la figura de Sant Magí, aportat per l'Associació Amics de Sant Magí de Cervera.





### ● **Per bruixa i metzinera. La cacera de bruixes a Catalunya**

*Del 27 d'agost fins al 13 de desembre de 2009*

*A la sala d'exposicions temporals del Museu Comarcal de Cervera*

El Museu d'Història de Catalunya l'any 2007 va organitzar l'exposició *Per bruixa i metzinera. La cacera de bruixes a Catalunya*, una mostra singular i pionera a Catalunya i a l'Estat, ja que era la primera gran exposició que abordava la temàtica de la cacera de bruixes de forma àmplia. Ara aquesta exposició arriba en format itinerant al Museu Comarcal de Cervera i coincidint amb la celebració de la festa de l'Aquelarre.

En el cas del Museu Comarcal de Cervera s'ha incorporat documentació pròpia dels processos per bruixeria que van haver-hi a la vila i el seu terme entre els anys 1545 i 1640.

### ● **El naixement de la Generalitat de Catalunya**

*Del 22 de desembre de 2009 al 7 de febrer de 2010*

*A la sala d'exposicions temporals del Museu Comarcal de Cervera*

L'exposició que presenta el Museu Comarcal de Cervera s'emmarca dins els actes de commemoració del 650è aniversari del naixement de la Generalitat de Catalunya i té com a objectiu primordial mostrar els orígens d'aquesta institució en el context de la complexa història de Catalunya durant el segle XIV.

L'àmbit cronològic proposat se centra en els anys en què va néixer la Diputació del General, i posa un accent especial a l'hora de descriure els primers passos d'aquesta institució durant la segona meitat del segle i a partir de les Corts generals celebrades a la vila de Cervera el 1359.

Així doncs, l'exposició cerca com a objectiu essencial contextualitzar el naixement de la Generalitat en el seu precís marc fiscal, financer i polític, alhora que permet tractar el paper de la vila de Cervera en el seu context polític i econòmic propi.

El desenvolupament temàtic d'aquesta exposició es fonamenta en cinc àmbits ben diferenciats: Àmbit introductor. Catalunya durant la segona meitat del segle XIV; Àmbit 1. La guerra; Àmbit 2. Les Corts; Àmbit 3. La nova fiscalitat d'Estat; Àmbit 4. La Diputació del General.

L'exposició itinerarà durant l'any 2010 i 2011 arreu de Catalunya.

## Publicacions pròpies

### ● **Presentació de la revista Capcorral, núm. 4**

*20 de març de 2009*

*A la sala d'exposicions temporals del Museu Comarcal de Cervera*

Edició del quart número de la revista anual *Capcorral*, on es mostren totes les activitats que el Museu ha dut a terme durant el 2008, així com l'oferta expositiva i didàctica. La revista també aborda l'anàlisi dels projectes de recerca realitzats i inclou un article d'opinió sobre temes de museologia relacionats amb la trajectòria del museu.

### ● **Turisme, pagesia i arquitectura popular**

Col·laboració amb l'Associació Amics de l'Arquitectura Popular per a l'edició de les actes *Turisme, pagesia i arquitectura popular*. 7è curset d'estiu d'arquitectura popular, agost 2006, Amics de l'Arquitectura Popular, ed. Barnola, 2008.

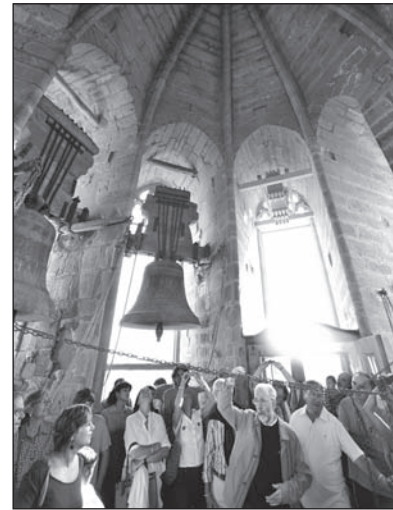
# Jornades i congressos

- **Jornades Europees del Patrimoni.**  
**Visita guiada al campanar de l'església de Santa Maria**

26 de setembre de 2009

A l'església de Santa Maria de Cervera

Dins de les Jornades Europees del Patrimoni, des del Museu Comarcal de Cervera, es va organitzar una visita guiada de l'historiador Josep M. Llobet Portella al campanar de l'església Santa Maria de Cervera, després de la seva restauració. Posteriorment, hi va haver un toc de festa a càrrec dels Campaners de Cervera.



- **IV Jornada Reviure el Patrimoni**  
**El patrimoni intangible: reptes i oportunitats**

30 d'octubre de 2009

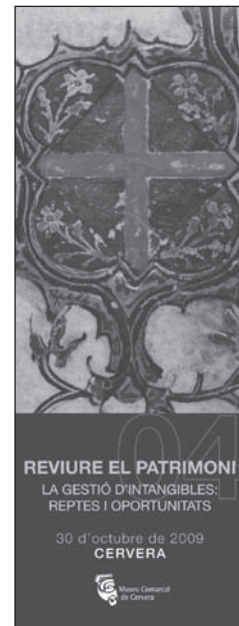
A la Sala Francesc Buireu

Reviure el patrimoni pretén debatre entorn d'aquells aspectes que afecten directament la conservació, l'estudi i la difusió del nostre patrimoni. Així doncs, la passada edició es va dedicar a la utilització de l'element patrimonial com a eix vertebrador de noves rutes turístiques que han de contribuir a la dinamització del territori, amb una especial atenció a la nova ruta del Camí de Sant Jaume de Galícia a Catalunya.

Pren el relleu, en aquesta edició, dins el marc de celebració del 650è aniversari del Naixement de la Generalitat, la conceptualització i gestió del patrimoni intangible, amb una especial atenció a aquest fet que es commemora i que va tenir la vila de Cervera com a seu d'unes Corts que la historiografia apunten com a fonamentals per a la consolidació de la institució de la Generalitat de Catalunya.

En aquest sentit, l'objectiu de les jornades d'enguany és continuar debatent sobre el concepte de patrimoni entès com a eina identitària, però, també, com a eina didàctica i com a eina turística i de dinamització social i econòmica.

Trobareu les actes de la jornada al dossier central de la revista en un format que hem previst sigui estable per a la difusió dels resultats d'aquesta jornada que s'ha consolidat amb una periodització anual.



- **Jornada Memòria oral al Pla de Lleida**

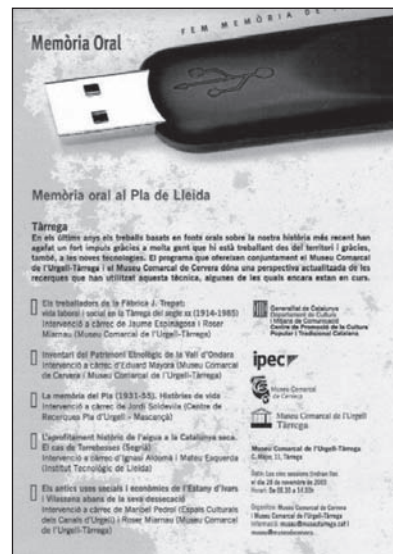
28 de novembre de 2009

Al Museu Comarcal de l'Urgell-Tàrraga

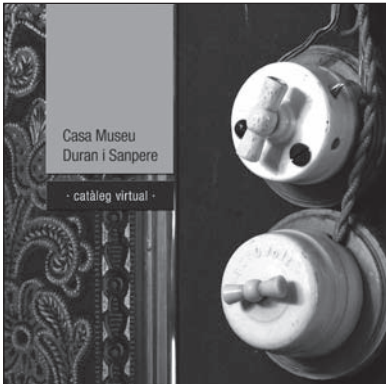
En els últims anys els treballs basats en fonts orals sobre la nostra història més recent han agafat un fort impuls gràcies a molta gent que està treballant des del territori i gràcies, també, a les noves tecnologies.

La jornada s'emmarca dins un programa conjunt d'abast nacional, coordinat des de l'Observatori per a la Recerca Etnològica de Catalunya, que vol ser una plataforma de difusió per a totes les experiències proposades per les entitats que formen part d'aquest Observatori.

A Tàrraga, s'ha organitzat aquesta jornada que pretén donar a conèixer i posar en contacte els col·lectius que treballen la memòria històrica amb el mètode de les fonts orals i donar una perspectiva actualitzada de les recerques del Pla de Lleida que han utilitzat aquesta tècnica, algunes de les quals encara estan els curs.







## Altres activitats

- **Sant Jordi 2009**

23 d'abril de 2009

El Museu Comarcal munta un estand al carrer per tal de vendre i difondre les publicacions.

- **Dia Internacional dels Museus**

Dissabte 16 de maig de 2009

Casa Museu Duran i Sanpere

Tertúlia poeticomusical amb pastes i vi dolç. Va actuar com a rapsoda Grepp Teatre, amb els músics Robert Canela, flauta travessera i Héctor Alonso, contrabaix.

### Un recorregut virtual per la Casa Museu Duran i Sanpere

Diumenge 17 de maig de 2009

Casa Museu Duran i Sanpere

Presentació del nou catàleg virtual de la Casa Museu

### Presentació de la Xarxa de Museus de les Terres de Lleida i Aran

Dilluns 18 de maig de 2009

Museu Comarcal de Cervera

Acte fundacional de la Xarxa de Museus de les Terres de Lleida i Aran, amb els representants dels museus que en formen part.

L'acte es va complementar amb la xerrada El Pla Nacional de Museus, a càrrec del Sr. Daniel Solé Lladós, subdirector general de Museus de la Generalitat de Catalunya.



# conèixer les col·leccions

## Noves adquisicions

### Adquisició d'un fragment de predel·la del Mestre de Cervera

El Patronat Municipal Duran i Sanpere, òrgan gestor del Museu Comarcal de Cervera, va adquirir el dia 22 d'octubre a la casa de subhastes Balcli's una taula atribuïda al Mestre de Cervera de procedència desconeguda

Es tracta del fragment d'una predel·la amb la Mare de Déu que, segurament i seguint els models iconogràfics habituals, flanquejava un Crist Dolorós. És una peça inèdita de l'autor batejat com Mestre de Cervera; un artífex prolífic que treballa sobretot, tal com ens mostra el corpus d'obres que se li atribueix al voltant de la Segarra, l'Urgell i el Solsonès a les acaballes del segle XV i els inicis del XVI.

El nostre artífex presenta clares influències del mestre valencià Joan Reixach, amb la utilització de certs recursos iconogràfics i estilístics que el defineixen amb gran precisió: deco-

racions embotides i daurades, simplificació dels escenaris interiors i ambients paisatgístics, representació dels sants de cos sencer i uns trets expressius del rostre ben característics, entre altres.

La historiografia encara debat sobre la identificació hipotètica del mestre anònim amb Pere Girard, pintor valencià documentat també a Catalunya, tot i que aquesta atribució proposada per Post no ha pogut ser demostrada amb exactitud. Sigui com sigui, però, el nom proposat per Josep Gudiol i Santiago Alcolea de Mestre de Cervera té la virtut d'evocar amb precisió el territori en el qual va desplegar la seva activitat aquest pintor. De fet, el que no podem descartar és la possibilitat que hagués



residit a la vila Cervera, on a cavall dels segles XV i XVI hi va haver una intensa activitat pictòrica.

Així doncs, amb aquesta adquisició el Museu Comarcal de Cervera passa a enriquir les seves col·leccions d'art dels segles del gòtic, un dels moments històrics més importants i florejents de la vila i millor representat al museu. Alhora, aquest fragment de predel·la que ha de contribuir a donar a conèixer una mica millor aquest interessant pintor del qual, actualment, la col·lecció permanent del museu ja exposa la taula central i taula lateral del retaule dedicat a l'Àngel Custodi que embellia una capella de l'església de Santa Maria de Cervera. Es tracta d'una de les obres més emblemàtiques d'aquest autor i la que va servir per donar-li el nom pel qual és conegut i admès per la historiografia actual.



# Projectes de recerca

## La Segarra, territori de memòria. Històries en primera persona.

Jordi Soldevila i Roig (historiador)

Sota aquest títol el Museu Comarcal de Cervera ha engegat un projecte de recuperació de la memòria oral a la Segarra. Aquest projecte comprèn tot un seguit d'entrevistes al voltant dels camps de presoners i concentració que durant la Guerra Civil i la postguerra van existir a la Segarra. Aquestes entrevistes són un document i testimoni únic d'un temps pretèrit.

Els testimonis orals constitueixen una font diversa, popular i plural que trenca amb la documentació escrita, burocràtica i, freqüentment, manipulada des del poder, font única que només permetia analitzar la realitat des d'un punt de vista. Tanmateix, la memòria no és una font fiable al cent per cent, ja que aporta una dosi emocional, subjectiva, lligada als records d'altres temps i sempre pateix llacunes. Però trenca amb la visió única.

Malgrat que el pas del temps ens ha fet perdre molts testimonis, segurament d'incalculable qualitat, encara a dia d'avui hem pogut trobar persones que ens han explicat la vida als camps de Concabella i Cervera. Durant el 2009 hem entrevistat persones a la Segarra i fora per tal de recollir els seus testimonis relacionats amb el món concentracionari.

Aquestes entrevistes han rebut el suport del Memorial Democràtic i són part d'un projecte més ampli de recuperació, documentació, estudi i museïtzació del món concentracionari a la Segarra amb una finalitat educativa i turística. Tres espais segarencs van ser utilitzats com a punts de reclusió durant la guerra i la postguerra: el camp de concentració de Concabella, el camp de presoners de la Cros (edifici del Ciment) i el camp de presoners de la Universitat de Cervera.

El projecte es va iniciar amb la recuperació i estudi dels grafitis que van deixar els presoners a la Universitat, estudi que va anar a càrrec de l'historiador Josep Calvet. Ara, Jordi Soldevila, Miquel Camacho i Sandra Oriola han participat en el recull de testimonis orals.

El camp de concentració de Concabella va ser un camp organitzat per l'exèrcit republicà en retirada durant la primavera de 1938 i hi van arribar presoners de diferents punts, d'Aragó, de la presó Model de Barcelona, etc. El camp es va organitzar amb la finalitat de construir la línia defensiva de la reguarda republicana, coneguda com la L-2. Una línia que anava dels Pirineus a Tarragona i que pretenia frenar l'avanç de les forces franquistes en cas de superar els fronts del Segre i l'Ebre. Precisament, l'estudi que està duent a terme l'historiador de Sedó, Jordi Oliva, sobre aquest tema i la descoberta dels grafitis a la Universitat va permetre relacionar els dos àmbits d'estudi per impulsar-los conjuntament.

Els camps de presoners de Cervera, per contra, van ser organitzats per les forces franquistes durant l'ofensiva de Catalunya entre el gener de 1939 i es va tancar definitivament el 1944. La rapidesa de l'ofensiva de Catalunya va comportar la improvisació com a camp de presoners de l'edifici de l'antiga casa Cros S. A., vora la via del ferrocarril, des d'on els presos eren portats en tren i aturats temporalment abans de ser enviats a camps definitius. Posteriorment, es va habilitar l'edifici de la Universitat, en aquest cas com a camp de presoners i entregats de guerra.

Les entrevistes orals van partir dels treballs de recerca i guió dels historiadors Josep Calvet i Jordi Oliva. Aquesta recerca va permetre acotar millor les preguntes a realitzar. La dificultat principal ha estat localitzar testimonis de presoners de l'època. No obstant això, els veïns de les diferents localitats on hem estat ens han pogut reconstruir la vida als camps i presons, degut en bona part a la convivència que hi van tenir durant temps.

Un dels testimonis que va passar pel camp de treball de Concabella, organitzat pel govern republicà, va ser el targarí Manuel Salas. El testimoni de Salas ha estat d'una qualitat i quantitat

en detalls importants per a descriure en primera persona les vivències a Concabella durant el 1938. Salas era desertor de l'exèrcit republicà o com diu ell mateix: "La gent no estava per anar a la guerra". Va ser detingut i empresonat a la presó Model de Barcelona i al maig de 1938 conduït en tren fins a Cervera, junt amb altres presoners, i caminant fins a Concabella. Entre els records més impactants hi ha el de l'afusellament d'un presoner mentre construïen la línia defensiva. Salas guarda bons records de la gent del poble de Concabella.

El testimoni de Josep Subirats ens deixa el testimoni d'un presoner de l'exèrcit republicà internat a l'edifici de la Cros el febrer de 1939. Subirats era de la lleva de 1941, coneguda com la Lleva del Biberó. Nascut a Tortosa, amb 18 anys ja ostentava un càrrec d'oficial a l'exèrcit republicà. Per salvar la seua vida va haver de canviar-se de nom, ja que, un cop detinguts pels franquistes, els oficials eren afusellats sense judici, segons explica Subirats. El seu record del seu pas per Cervera és el fred intens del mes de febrer i la pols que hi havia al terra de l'edifici de la Cros. Justament, la pols i les dificultats d'obtenir aliments i aigua provocava molt malestar als presoners, fet que també recorda Pere Sobrerroca, presoner també a l'edifici de la Cros.

La major part dels veïns dels camps i presons destaquen la poca relació amb els presoners, malgrat veure'ls a tota hora i a diari. Els veïns de Concabella recorden escenes de desesperació d'alguns presoners i que alguns d'ells els faciïtessin menjar d'amagat dels guàrdies. El camp de Concabella era dins del poble, cosa que obligava als veïns a conviure més de prop amb els presoners.

Per contra, els veïns de Cervera no tenien tan contacte amb els presoners detinguts pels franquistes, donades les característiques dels espais de reclusió, dos edificis. Entre els records dels cerverins hi ha la vida quartelària a què eren sotmesos els presos, cants i pujades i baixades de bandera, especialment,

a l'edifici de la Universitat. El 1944 les forces aliades van ocupar França i els guàrdies fronterers nazis van passar a l'altra banda dels Pirineus, això va fer que uns quants d'aquests guàrdies quedessin retinguts a la Universitat de Cervera en un règim de semilibertat, tal com destaquen diferents testimonis de la població. Salvador Casamitjana, testimoni de primera fila del camp de presoners de la Universitat, explica com els presoners alemanys comerciaven amb els veïns de Cervera amb objectes que havien recollit o robat durant la seua estada a França. Aquesta característica diferenciava aquests presos dels republicans.

La Segarra va ser testimoni de la repressió tan republicana, com franquista en una guerra on es combatia per dos models socials i polítics diferenciats. No obstant això, la repressió va ser utilitzada en els mateixos termes pels dos bàndols. Les cicatrius les podeu observar encara a la Segarra i ho podeu fer durant més temps gràcies als testimonis recollits que ens han ajudat a reconstruir-la, i si pot ser, a evitar-la en el futur.

*Interior del Paraninfo amb les voltes destruïdes per l'efecte de les bombes.  
Fons Gómez Grau.*





# patrimoni rescat

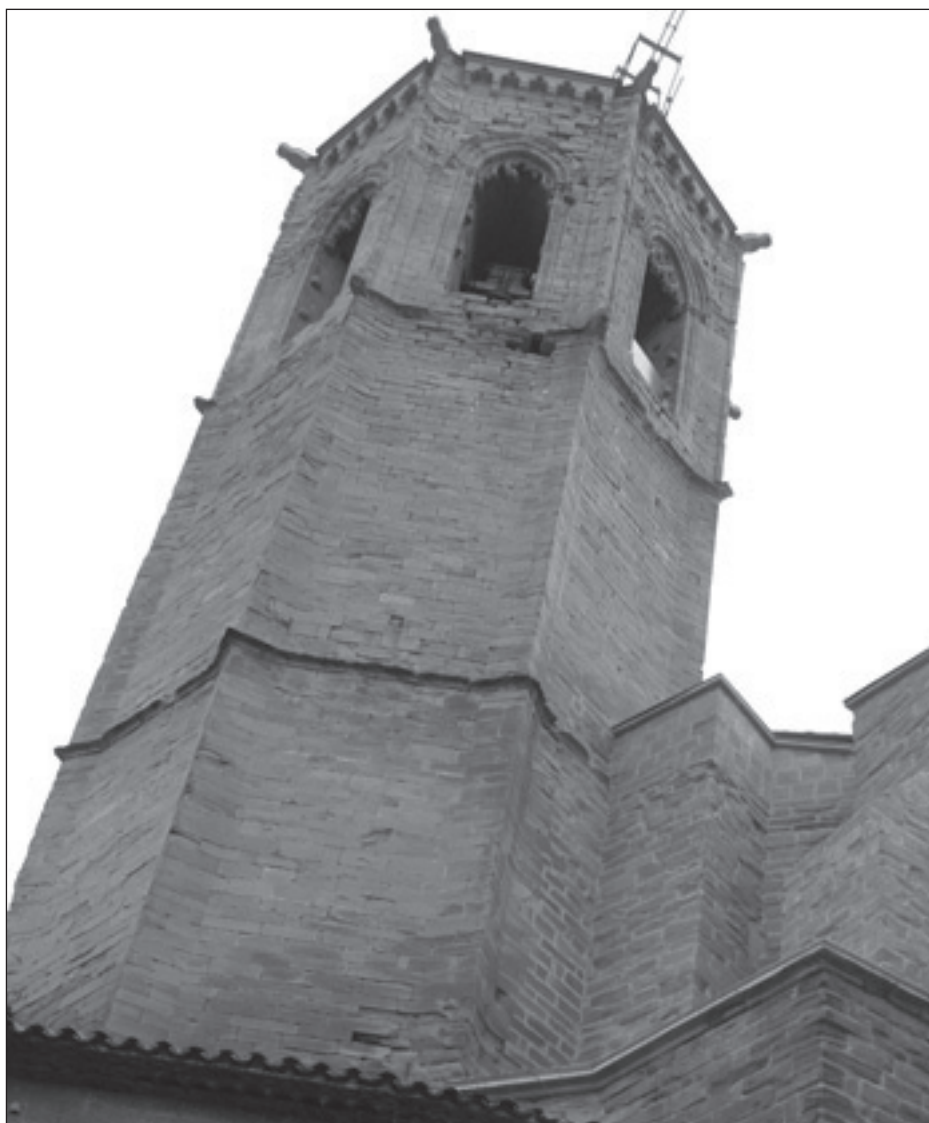
## La volta del campanar de l'església de Santa Maria de Cervera amb la imatge de santa Bàrbara (ca. 1377)

*Josep M. Llobet i Portella*

Les encertades obres de restauració que durant els últims anys s'han portat a terme al campanar de l'església de Santa Maria de Cervera han permès no solament aturar el procés de degradació que patia la torre a causa de les inclemències atmosfèriques –cal recordar que els hiverns segarrencs acostumen a ser força rigorosos i sovint el fred va acompanyat de pluges, neu i glaçades que amb el pas del temps desfan fins i tot les fortes pedres– sinó també el descobriment d'antigues estructures constructives que durant molt de temps havien romàs ocultes.

Una d'aquestes estructures ara novament visibles, apareguda en eliminar una sèrie d'elements barroerament sobrefegits, ha estat la volta del pis del rellotge, la qual mostra, a la clau, una bella imatge de santa Bàrbara. La santa, actualment patrona, entre altres, dels campaners, s'hi degué posar per tal d'aconseguir la seva intercessió i així evitar els efectes malèfics dels temporals, especialment les pedregades, que malmetien les collites i espantaven les persones i els animals.

Ja coneixíem, certament, l'existència d'aquesta volta, ja que en un document de l'any 1379 hom esmentava que, si bé les campanes ja eren dalt del campanar, atès que aquest no tenia ampits ni estava cobert, ningú hi volia pujar a tocar les campanes. El consell municipal cerverí, per tal de solucionar el problema, acordà que fossin fets uns forats a la volta de tal manera que la persona que toqués les campanes pogués estar a cobert. Cal suposar, doncs, que els forats de la volta havien de permetre passar les cordes de les campanes per poder ser tocades des de sota sense perill i sense estar exposat al rigor del temps<sup>1</sup>.



Sembla que les campanes foren pujades dalt del campanar l'any 1377. Almenys, això és el que fou acordat pel consell municipal cerverí aquell any, el qual disposà que una de les campanes traslladades fos el Seny Major, ja que creien necessari que aquesta campana

fos col·locada al capdamunt del campanar perquè seria cosa de "gran noblesa i bellesa"<sup>2</sup>.

Hem de creure, doncs, que, aquell any 1377, la volta esmentada en el document de l'any 1379 ja es trobava construïda. No devia fer molts anys que

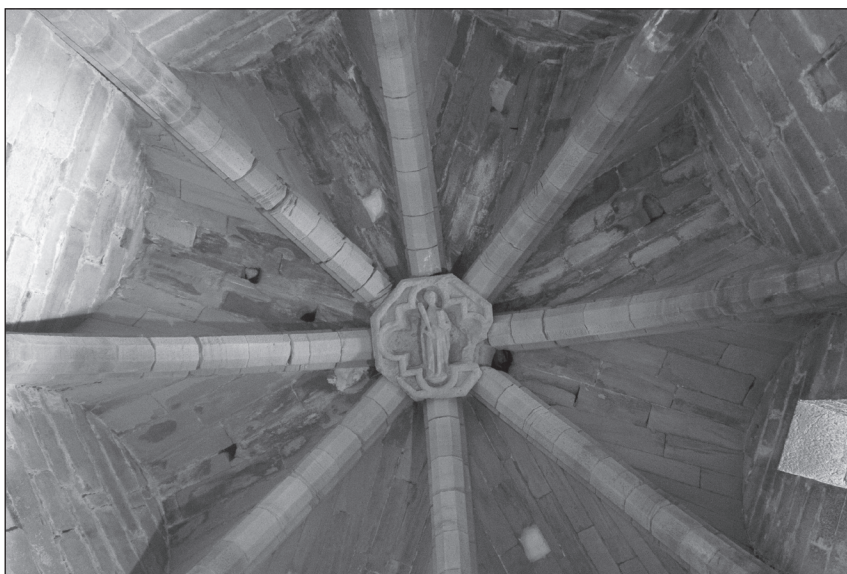




s'havia començat l'edificació del campanar, ja que el 1358 el consell municipal, considerant que la manca de campanar a l'església de Santa Maria constituïa una vergonya per a la població, hi assignà rendes que possibilitessin l'execució de l'obra. Dos anys després, ja es parla d'uns obradors i unes taules que es volien fer a la plaça existent "davant el

cloquer nou", cosa que ens fa suposar que l'obra del campanar ja havia estat començada.

Corroborava la construcció en aquell temps de la volta comentada el contingut dels pactes signats entre les autoritats cerverines i el mestre d'obres Pere de Vall-llebrera, l'any 1423, per tal de construir el pis de les campanes del



Notes:

1. Aquesta dada i la major part de les següents les hem extret de l'article: Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Les obres de Pere de Vall-llebrera al campanar de l'església de Santa Maria de Cervera (1423-1442)», *Seu Vella. Anuari d'Història i Cultura*, 5, en premsa [2005]
2. Sobre les campanes, hom pot veure: Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Les campanes de l'església de Santa Maria de Cervera (1338-1880)», *Miscel·lània Cerverina*, 16 (2003), pp. 69-138.
3. La descripció dels rellotges mecànics a: Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Els rellotges mecànics del campanar de l'església de Santa Maria de Cervera (1401-1968)», *Miscel·lània Cerverina*, 16 (2003), pp. 195-228.

campanar de l'església de Santa Maria. En efecte, aquest pis de les campanes, segons el document esmentat, s'havia d'iniciar amb un entaulament que seguiria l'entorn del campanar i s'havia d'acabar amb els permòdols, les gàrgoles, una coberta enllosada que recolliria l'aigua de la pluja –la qual seria expulsada a través de les gàrgoles–, les filloles i les claraboies. Hom no esmenta, doncs, la volta inferior, que ja devia estar feta. En canvi, sí que es parla de la volta superior, la qual havia de tenir la clau foradada, cosa que fou complerta i és fàcil d'observar actualment des del pis de les campanes.

També fa suposar l'existència de la volta abans que Pere de Vall-Ilebrera edificés el pis de les campanes el fet que el consell municipal cerverí, l'any 1425, decidís que, atès que s'estaven construint les finestres d'aquest pis de les campanes i calia col·locar-hi les dues campanes existents, la campana anomenada Tibau fos mantinguda al lloc on ja es trobava.

Quan, posteriorment, es col·locà rellotges mecànics al campanar, tots els quals foren ubicats a l'espai situat sota el pis de les campanes, aquesta volta fou, novament, foradada per fer-hi passar cordes o cables mitjançant els quals poguessin ser tocades les hores, les mitges hores o els quarts amb una maça que colpegés una determinada campana<sup>3</sup>.

Tot el que portem dit ens permet atribuir la construcció de la volta del pis del rellotge del campanar de l'església de Santa Maria de Cervera vers l'any 1377. La



volta s'ajusta a la forma vuitavada del campanar i té vuit nervadures que arrenquen dels angles del perímetre i acaben a la clau central, on s'hi esculpí la imatge de santa Bàrbara, que –malgrat el desgast que ha sofert– sembla que mostra la palma del martiri i la torre on va ser tancada, envoltada d'una ornamentació lineal. Hom pot creure que hagués estat més adient col·locar la imatge de santa Bàrbara a la clau de volta del pis de les campanes, però això no era possible, ja que aquesta clau de volta del pis de les campanes és, com ja hem dit, foradada.

Ha estat, sens dubte, una sort haver pogut recuperar per al patrimoni cerverí aquesta bella obra arquitectònica que, des d'ara, podrà ser admirada per tots els visitants de la robusta i elevada torre gòtica que acompanya la majestuosa església cerverina de Santa Maria.

# la peça del museu

## Les timbales i les trampes de la ciutat de Cervera

Segons la definició que figura a l'Enciclopèdia Catalana<sup>1</sup> una *timbala* és un instrument membranòfon de percussió format per una caixa semiesfèrica, generalment de coure o de bronze, amb una membrana de pergamí fixada en un marc de metall. L'instrumentista pot variar la seva afinació tensant uns cargols que hi ha al marc. El so es produeix percutint la membrana amb unes maces o macetes de mànec de fusta amb la part extrema folrada de feltre. Normalment són emprades dues timbales o més. Cada parella consta d'una timbala petita, per als sons aguts, i d'una de grossa, per als sons greus.

La Gran Enciclopèdia de la Música<sup>2</sup> afegeix que les timbales arribaren a l'Europa occidental amb els croats, durant el segle XIII. Els seus antecessors eren un conjunt de dos tambors ovoïdals subjectats a la sella dels cavalls amb un jou de cuir o bé uns altres portats per músics a peu que els sostenien penjats a les espatlles amb una corretja. A partir del segle XV es troben aparellades a les trompetes, amb funcions bèl·liques o cerimonials.

### FITXA TÈCNICA

#### Trampes

s. XVIII

timbales: ... cm

suport:

Cervera

Museu Comarcal de Cervera, núm. inv. 948

#### Timbales

s. XVIII

timbales:

suport:

Cervera

Museu Comarcal de Cervera, núm. inv. 2658







El Museu Comarcal de Cervera compta dins del seu fons amb dos magnífics jocs de timbales amb funcions protocol·làries similars però de diferents característiques:

- les popularment anomenades com **LES TRAMPES**, per ser portades a peu,
- les conegudes com **LES TIMBALES**, per anar posades damunt un cavall.

Val a dir, que els noms de *trampes* i *timbales* han estat sovint a Cervera usats indistintament per designar aquests elements festius, fins i tot en l'actualitat, fet que ha generat que en aquesta primera aproximació al seu estudi no haguem pogut destriar amb exactitud si el document consultat s'està referint de forma fefaent a un o altre element festiu. Així, pel que fa a les referències escrites, les hem agrupat estrictament per la paraula que designa l'element que hi apareix, ja sigui trampes o timbales.

### Les Trampes de Cervera

Es tracta d'un joc de dues timbales que, posades damunt un moble de fusta, són traslladades a peu. Per aquest fet, són utilitzades en recorreguts curts i en l'interior d'edificis.

Composaven també aquest conjunt un músic, que s'encarregava de fer-les sonar, i dos portadors, responsables del seu desplaçament durant el recorregut.

En el llibre de Jordi Soldevila sobre l'Àliga de Cervera apareixen citades les Trampes de Cervera:

... D'aquesta crònica no podem precisar-

ne la data exacta, ja que l'autor l'obvia, però el mateix autor la situa a "mitjans del passat segle" [XIX].

Gené i Congost ens parla de canvis dins la processó cerverina. L'estructura de la processó seguirà el següent ordre, segons descriu l'autor: gegants, trampes (timbals), ballets de bastons, moros i cristians, ball esfereïdor del diable, àliga gentil, bèstia esgarrifosa, capgrossos (obren la processó litúrgica), senyeres parroquials i creu de Sant Nicolau, gremis i confraries amb bandotes i andes, tabernacles (en compta 24), clerecia, "Nostramo sota ric tàlem portat pels representants cabdals dels tres braços ciutadans", tanca l'ajuntament.<sup>3</sup>

Dins el Fons fotogràfic d'Agustí Duran i Sanpere, dipositat en l'actualitat a l'Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), trobem una imatge de la processó del Santíssim Misteri del 6 de febrer de 1944 (reg. 117/1988) on apareixen les Trampes de Cervera, sota la següent descripció: "Processó (plaça Major): timbalers de l'Ajuntament: portadors el Tenebres i Joan Tonto".

### Les Timbales de Cervera

Es tracta d'un joc de dues timbales que, posades damunt un cavall, eren fetes sonar antigament en diverses festes i actes protocol·laris de la ciutat. Anaven davant de les processons i seguicis obrint pas i assenyalant el recorregut de tots els concurrents.

També formaven part d'aquest conjunt el tim-



baler, muntat dalt de la cavalcadura, i el patge, que guiava el cavall.

En el llibre de Jordi Soldevila citat anteriorment hi trobem diverses referències a l'aparició d'aquest element dins el seguici cerverí. En destaquem aquesta:

*El primer esdeveniment documentat que tenim fa referència a la col·locació de la primera pedra de la Universitat de Cervera; això succeí els dies 17 i 18 d'octubre de 1718. L'estructura festiva dels dos dies es pot dividir en tres parts: la central era l'ofici, precedit per un seguici laic...*

*El seguici laic que va acompanyar els dos dies les diferents autoritats locals a l'ofici era una comitiva formada pels següents grups, els quals anaven ordenats d'aquesta manera: "timbalas de la ciutat, vuyt ministrils, cancellario i cathedratichs, timbales, ministrils, balls, corregidor, els quatre pahers, persones distingides locals".<sup>4</sup>*

### La restauració de les Timbales de Cervera de l'any 2000 <sup>5</sup>

L'any 2000, un cop finalitzat el projecte de recuperació dels capgrossos de Cervera l'any 1998, els caps de colla dels Geganters de Cervera (Josep Gual, Ramon Armengol i Ramon Trilla) procediren a la recerca de les Timbales de la ciutat, fins aleshores desaparegudes.

A partir de diverses informacions, les Timbales de Cervera s'acabaren localitzant al ma-

gatzem dels serveis municipals de l'Ajuntament, enmig de la ferralla, i a punt de ser llançades al drapaire. Al cap d'uns dies, s'inicià el seu procés de restauració.

Les Timbales foren desmuntades i portades a la planxisteria Rally, on les adreçaren. Les còrretges i tires foren engrassades i repassades pel Josep Mas. Més tard, es van fer arribar a la percussionista Aleydis Serra, que les dugué a Barcelona, on hi posaren unes pells autèntiques i les afinaren. El sistema per afinar-les fou bastant complex i va requerir experiència i anar amb molt de compte.

Seguidament, van comprar tela de domàs vermella, i el senyor Graells i la seva filla Dolors (de la botiga de la plaça sant Miquel) feren els guarniments. Un cop ja tot enllestit, es buscà tot d'escuts de Cervera de diferents èpoques, i es parlà amb l'historiador Max Turull i l'arxivera Dolors Montagut, que recomanaren posar l'actual. Un cop reproduït aquest, la Fàtima Mossoll s'encarregà de la realització dels brodats.

Les despeses generades per tots aquests treballs foren costejades pel Centre Municipal de Cultura de Cervera i pels mateixos Geganters de Cervera.

Finalment, les Timbales de Cervera, totalment restaurades, foren lliurades l'any 2001 al Museu de la ciutat, on resten actualment dipositades.



<sup>1</sup> L'Enciclopèdia  
<http://www.enciclopedia.cat/>

<sup>2</sup> GREC.net: Gran Enciclopèdia de la Música  
[http://www.grec.net/home/gem/fr\\_pres.htm](http://www.grec.net/home/gem/fr_pres.htm)

<sup>3</sup> ACSG, "En la diada de Corpus, Davant Nostramo", [sobrescrit El Corpus a Cervera] a Catalunya Social, [sobrescrit, 18 de juny de 1927], col·lecció Faust Dalmases i Massot, "Corpus Christi" (s. XVI-XIX), sig. top. C-O4, a Jordi SOLDEVILA ROIG: L'Àliga de Cervera. Bestiari festiu als Països Catalans, segles XIV-XIX. Monografies del Museu, núm. 1, 2008, Museu Comarcal de Cervera, pp. 146 i 147.

<sup>4</sup> ACSG, "Llibre Verd del Racional" (1646-1735), vol. 2 (1698), pp. 103-110, c. 205-210, a Jordi SOLDEVILA ROIG, op. cit., pp. 141 i 142.

<sup>5</sup> Aquest text ha estat elaborat gràcies a la informació facilitada pels cerverins Josep Gual i Ramon Armengol, geganters i amics de la cultura popular.



# tauler d'anuncis

1

## Exposicions en oferta

### Una mirada a Claudi Gómez Grau

Exposició que té com a protagonista la figura del fotògraf cerverí Claudi Gómez Grau i la seva tasca com a retratista no només d'una geografia concreta -la Segarra-, sinó d'unes formes de vida i de treball que van caracteritzar la Catalunya de principis de segle XX. Es tracta d'una sèrie de fotografies que ens mostren el treball realitzat per Claudi Gómez Grau a la comarca de la Segarra entorn de les feines del camp i els vells oficis tradicionals, com ara teixidors, forners, esmoladors, xolladors, carboners ...

La mostra consta de 43 fotografies de 51 x 71 x 2 cm, amb les seves fitxes tècniques corresponents; text explicatiu de fullola de 245x122 cm; plòter amb la imatge de Claudi Gómez Grau, de 183 x 130 cm.

Disposa de guia didàctica

**Condicions de préstec:** exposició gratuïta

El transport i el muntatge corren a càrrec de la institució sol·licitant



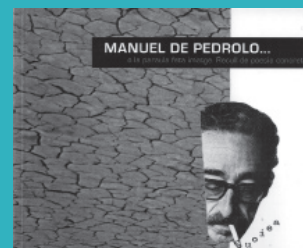
### Manuel de Pedrolo... o la paraula feta imatge. Recull de poesia concreta

Exposició formada per 63 poemes que s'emmarquen dins el corrent anomenat poesia concreta i que ens permeten conèixer una de les vessants més desconegudes de Manuel de Pedrolo.

L'exposició es compon de 39 poemes originals format din A4 emmarcats, 22 poemes originals format sobres, 3 llibres originals mecanoscrits, CD i 1 fotografia plotejada de mida gran. L'emmarcat dels poemes és amb marc de fusta de pi, vidre i paspartú color cru. La foto emmarcada mesura 41,7 x 51,7 cm.

**Condicions de préstec:** exposició gratuïta

El transport, el muntatge i l'assegurança de les obres corren a càrrec de la institució sol·licitant.



### Pedrolo, polièdric

Manuel de Pedrolo és una de les personalitats més significatives de la literatura catalana de la segona meitat del segle XX. Ho és per la importància de la seva producció i per la diversitat de tècniques, gèneres i estils que va conrear al llarg de la seva vida. Aquesta mostra, mitjançant el grafisme del retrat i la caricatura, vol ressaltar aquest fet polièdric.

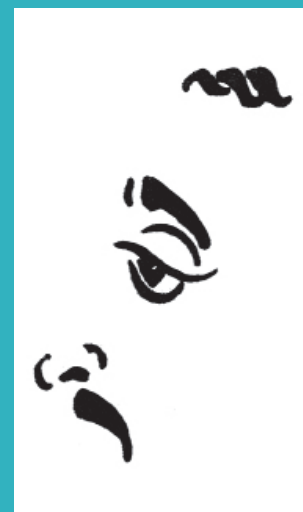
Es tracta d'una exposició de creació que "juga" a través de tractaments infogràfics amb una trentena de caricatures i retrats de l'escriptor realitzats per diferents dibuixants per a la premsa escrita. Les fonts arrenquen de l'any 1951 fins el 2000 i s'han localitzat al Periódico, Ressonà (la primera revista en català de la postguerra), La Vanguardia, Avui, El Món, El Temps, Serra d'Or, Alcalá (Madrid), Diari de Barcelona, Tele/Exprés, Àncora, ABC....

L'exposició consta de 20 quadres de diferent format, 1 plòter amb caricatura, 1 silueta de cartró ploma, 1 cortina amb caricatura i una caricatura feta amb peces 3D.

S'ha editat un catàleg de la mostra.

**Condicions de préstec:** exposició gratuïta

El transport i el muntatge corren a càrrec de la institució sol·licitant.



## Naixement de la Generalitat de Catalunya

Exposició itinerant produïda pel Museu Comarcal de Cervera amb el suport de la Generalitat de Catalunya, La Caixa i la Paeria de Cervera.

Es tracta d'una exposició modular a base de cubs de pvc translúcid amb il·luminació interior, impressió de vinil adherida amb adhesiu a la pràctica totalitat de les cares. Els suports són de fusta amb potes d'alumini, que són la base dels diferents mòduls.

Els mòduls són el resultat de l'agrupament des diferents cubs (de 43x43x43cm), que formen estructures en forma de paret. Hi ha un total de 6 mòduls: 3 mòduls de 16 cubs cada un, de dimensions 195x172x43cm, i 3 mòduls de 9 cubs, amb una dimensió de 195x129x43cm, i un altre mòdul amb el títol de l'exposició, format per una estructura d'alumini amb il·luminació interior i una lona especial retroil·luminada, de 200x130x51cm.

Consta també d'equipaments audiovisuals en 3 dels cubs, que s'han modificat per tal d'incorporar unes pantalles LCD connectades a uns dispositius multimèdia que funcionen amb tecnologia flash, un dels quals té efecte audio (amb auriculars).

La distribució de l'exposició ha estat concebuda per tenir una configuració determinada que pot admetre variacions sense que es perdi el disseny original, i el seu disseny modular permet adaptar-la a diferents tipus de sales.

Com a requeriments bàsics s'ha de comptar amb un punt de llum per a cada un dels 6 mòduls, i una potència elèctrica de 3500 w. Seria convenient també poder disposar d'un espai de magatzem per als embalatges de tota l'exposició. L'espai de l'exposició, hauria de ser d'uns 80m<sup>2</sup>, i l'espai mínim recomanat és de 36m<sup>2</sup> lliures d'obstacles.

**Condicions de préstec:** consulteu el lloc web de l'exposició:  
[www.exponaixementgeneralitat.cat](http://www.exponaixementgeneralitat.cat)



## Arquitectura popular a la Segarra. Imatges del nostre patrimoni etnològic

Mostra fotogràfica que ens proposa un recorregut per les diferents tipologies constructives de l'arquitectura popular que modelen el paisatge de la Segarra. L'exposició ens mostra exemplars de cabanes, pletes, parets de marge, basses, peixeres, pous, cisternes, pous de gel, safarejos, piques per netejar, rescloses, forns de guix i de ciment, pallisses i colomars.

L'exposició es compon de 34 fotografies muntades sobre plàstic cel·lular i sense emmarcar.

**Condicions de préstec:** exposició gratuïta

El transport i el muntatge corren a càrrec de la institució sol·licitant.



Per a més informació i reserva de dates:

Museu Comarcal de Cervera Tel. 973 533 917 [museu@museudecervera.cat](mailto:museu@museudecervera.cat)

## La quotidianitat al segle XIX: dues formes de vida

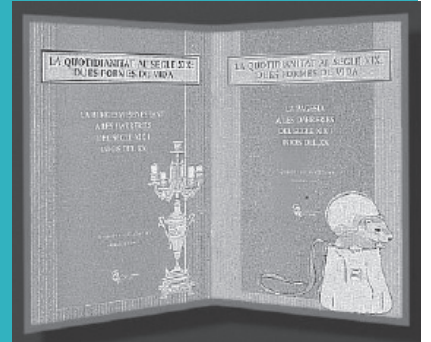
*Quaderns didàctics del Museu Comarcal de Cervera, núm. 1*

**PRESENTACIÓ:** els quaderns didàctics del museu estan destinats al cicle superior de primària i cicle de secundària i, a través de diferents activitats que procuren la participació activa de l'alumnat, es pretén abordar un període històric determinat, el final del segle XIX i inicis del XX, i les seves formes de vida pròpies. En aquest sentit, el quadern proposa dos recorreguts: l'un per la Casa Museu Duran i Sanpere on l'alumnat treballarà la burgesia benestant a les darreries del segle XIX i inicis del XX, i l'altre pel Museu del Blat i la Pagesia on l'alumnat treballarà la pagesia a les darreries del segle XIX i inicis del XX.

**COM PROGRAMAR LA VISITA:** museu@museudecervera.cat / Tel. 973 533 917

**PREU DE LA VISITA** (inclou els quaderns didàctics per als alumnes i el monitoratge)

Casa Museu Duran i Sanpere	35 euros/grup
Museu del Blat i la Pagesia	30 euros/grup
Els dos museus	60 euros/grup



## El naixement de la Generalitat de Catalunya

*Quaderns didàctics del Museu Comarcal de Cervera, núm. 2*

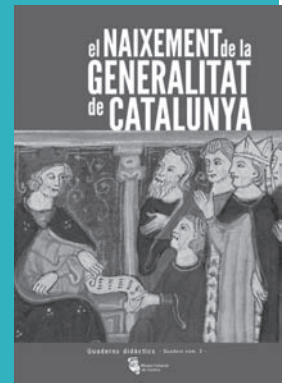
El material didàctic que us presentem proposa el desenvolupament d'un recorregut pels diferents àmbits que donen forma a l'exposició El naixement de la Generalitat de Catalunya, a partir d'un treball de caràcter monogràfic que es fonamenta en el plantejament de qüestions relatives a aspectes que, d'una manera o altra, es troben explicats en l'exposició.

El plantejament d'aquest quadern permet diferents lectures i nivells d'aprofundiment; la qual cosa el fa adequat per primer i segon cicle de l'Educació Secundària Obligatoria. Tot i que la major part dels exercicis proposats es poden resoldre en el mateix moment de realitzar la visita a l'exposició, s'han inclòs alguns exercicis que, segurament, requeriran un temps superior de dedicació i, per tant, el treball podrà continuar-se, si així es considera, dins les aules.

L'exposició compta, també, amb un lloc web propi: [www.exponaixementgeneralitat.cat](http://www.exponaixementgeneralitat.cat) que es posa al servei del professorat per a l'ampliació i aprofundiment dels conceptes treballats en l'exposició i que pot servir com suport per a la realització del quadern, alhora que permet implementar les àrees de recerca i interacció.

**COM PROGRAMAR LA VISITA:** museu@museudecervera.cat / Tel. 973 53 39 17

**PREU DE LA VISITA:** Gratuït (inclou el quadern didàctic i el monitoratge)



## TALLER: "Fem un retaule"

**DURADA:** dues sessions de 2,5 h cada una (en dies diferents)

**PLACES:** grups d'un màxim de 25 alumnes i mínim de 10 alumnes

**PREU INSCRIPCIÓ:** 150 euros per grup

**PRESENTACIÓ:** el taller plàstic "Fem un retaule" està adreçat a grups escolars de primària i el seu objectiu és el d'apropar-nos a l'art i al món medieval tot analitzant un dels suports que més difusió va tenir al llarg de l'època del gòtic: el retaule.

**OBJECTIUS:** El taller pretén ser una eina pràctica que ens ha de permetre aconseguir tres objectius bàsics:

1. Apropar-nos a la realitat artística d'un moment determinat. La producció artística en l'època gòtica a través d'una de les obres més emblemàtiques d'aquell moment: el retaule.
2. Estimular la creativitat i la sensibilitat artística, a través del descobriment, l'experimentació i la creació pròpia.
3. Potenciar els valors envers el nostre patrimoni per tal de garantir la seva conservació, estudi i difusió.

